

Tema 17. L'Església i el món

L'Església és inseparablement humana i divina. Viu i actua al món, però el seu fi i la seva força no són a la terra, sinó al Cel. L'Església només busca la salvació de la humanitat, però també es preocupa pels assumptes temporals. Cada fidel cristià participa en la missió de l'Església segons la seva condició i vocació, i els dons rebuts. Els laics estan cridats a santificar el món des de dins. L'Església no pot substituir l'Estat, ni ho ha de fer, però tampoc pot quedar-se al marge.

25/01/2023

Índex

- L'Església en la història
 - La secularitat cristiana i la missió de l'Església
 - El paper dels laics: santificació del món des de dins
 - Libertat i responsabilitat dels laics
 - L'Església i l'Estat
 - La llibertat religiosa
 - Bibliografia bàsica
 - Lectures recomanades
-

L'Església es presenta davant del món com la comunitat dels deixebles de Jesús. Creiem que Crist és el Fill de Déu fet carn, el rostre humà de Déu, que continua actuant juntament amb l'Esperit Sant en la missió de l'Església, seguint el projecte diví de la salvació.

«L'Església és, per tant, inseparablement humana i divina. És una societat divina pel seu origen, sobrenatural pel seu fi i pels mitjans que de manera pròxima s'ordenen a aquest fi; però, pel fet de compondre's d'homes, és una comunitat humana (Lleó XIII, *Satis cognitum*). Viu i actua en el món, però el seu fi i la seva força no rau en a la terra, sinó al Cel».^[1]

Tots els éssers creats porten l'empremta de Déu, especialment les persones, creades a imatge i semblança seva. A més, ja des de l'Antic Testament es veu que Déu ha

establert un ordre de realitats a les quals anomenem “sagrades”, a través de determinats signes que poden ser algunes persones (ministres sagrats) o realitats materials (el temple i els altres objectes apartats de l’ús comú per al servei a Déu). Al costat d’aquestes “realitats sagrades”, el sentit de les quals és el culte, se situa l’àmbit de les realitats creades (com són el treball, la família, la cultura i les relacions socials, econòmiques i polítiques, etc.) que anomenem “profanes” o “seculars”. Però no s’ha de pensar que el que és sagrat és relatiu a Déu i que el que és profà és aliè a Déu.

Amb l’*Encarnació* del Fill de Déu, les realitats profanes es poden viure en unió amb Ell, per l’acció de l’Esperit Sant, a través de la fe i els sacraments. I així totes aquestes realitats també poden ser, sense necessitat d’apartar-les del seu ús corrent, un mitjà de col·laboració

amb la *redempció*i un mitjà de *santificació*. Això es denomina “secularitat cristiana” (de *saeculum*=segle o món). Els cristians estimem el món, abans que res, perquè ha estat creat per Déu. I intentem portar-lo a Déu, sabent que al món també hi ha el pecat; però que la gràcia de Déu guareix i eleva aquesta realitat.

L'Església en la història

L'Església, com a comunitat humana i social, és i viu al món. Església i món es relacionen estretament, però no s'identifiquen. El món no és un espai aliè a Déu, però el seu sentit no s'esgota en el terreny, perquè està cridat en Crist a una nova manera d'existència, que Jesús anomena el “Regne de Déu”. Aquest regne no és una realitat política, sinó espiritual. El món no és independent de Déu, com afirma el laïcisme que vol relegar la religió a l'àmbit del que és privat i irrellevant.

Alhora, el món té una *autonomia* respecte a l'Església com a institució eclesiàstica. Jesús va dir: «Doneu al Cèsar el que és del Cèsar» (Mt 22, 21). No hi ha cap solució cristiana oficial per a tots els assumptes del món, sinó diverses solucions concretes. I l'Església no s'identifica amb cap ordre històric concret ni amb cap ideologia, règim polític, econòmic o social. Això, com hem dit, no vol dir que els valors terrenals siguin independents de Déu. En la visió cristiana del món tot és do de Déu i el món està cridat a ser un camí per conèixer i estimar Déu; i, com a conseqüència, per estimar el proïsme i servir a la unitat del gènere humà.

La missió de l'Església no és un projecte polític ni tampoc aspira a "sacralitzar" el món, sinó que és una missió religiosa: només busca la salvació de la humanitat, una salvació que va més enllà del benestar o de la justícia terrenal.

Alhora, l'Església també es preocupa pels assumptes temporals: perquè la persona no és un abstracte, sinó algú situat en un context familiar i social, laboral i econòmic, i perquè el missatge de l'Evangelí demana la redempció de tota la realitat amb la promoció de la justícia i de la pau, de manera que el Regne de Déu es pugui anar edificant en la història.

L'Església recorda a tothom la provisionalitat dels assoliments temporals. El que fem els homes requereix ser millorat, completat i transformat finalment per Déu. I així pot formar part d'aquest món nou que correspon al Regne.

Per aquests motius, l'Església, també institucionalment, s'ocupa de les qüestions socials i temporals, no en els seus aspectes tècnics i contingents, sinó quan poden impedir la unió amb Déu i la vida eterna. L'obstacle principal per a

això és el pecat, i tot pecat és personal. Les conseqüències del pecat poden arribar a constituir en l'ambient social veritables “estructures de pecat”, que impedeixen que els homes assoleixin la veritat i el bé comú, la vida de la gràcia i l'amor a Déu i al proïsme. Per això, quan l'Església ensenya la seva *Doctrina social*, no surt de la seva missió, sinó que l'afronta enmig de la complexitat del món present i intentat intervenir en el diàleg entre les cultures i les religions.

La secularitat cristiana i la missió de l'Església

Com hem assenyalat, la visió cristiana del món, que l'Església anuncia i ensenya, s'anomena “secularitat cristiana” o també “dimensió secular” del cristià i de l'Església. La secularitat cristiana té la seva arrel en el fet que el Fill de Déu s'hagi fet home en un temps i

una cultura determinats. I es produeix de maneres diverses en tots els cristians. El magisteri de l'Església ensenya: «Tots els membres de l'Església són partícips de la seva dimensió secular; *però ho són de forma diferent*» (*Christifideles laici*, núm. 15).

En relació amb això es pot veure el fet que a l'Església hi ha una pluralitat de *posicions* personals que comporten, al seu torn, diverses maneres de relació amb el món. El Concili Vaticà II ho apunta quan utilitza expressions diferenciadores: pastors, laics i religiosos participen en la missió de l'Església cadascú *a la seva manera, de manera peculiar o per la seva part*.

La missió de l'Església és única i la mateixa per a tots els batejats: la glòria de Déu (que Déu sigui conegut, reconegut i estimat) i la salvació de les persones per mitjà de l'encontre

personal amb Crist. Aquesta missió també es pot denominar evangelització, en tant que anuncia el missatge de salvació que Crist ens ha portat: Evangeli vol dir “bona notícia” d’aquesta salvació.

Això depèn de la vocació i la missió de cadascú.^[2] *Els laics* exerceixen el triple ofici salvífic de Crist i duen a terme la Missió “com des de dins”^[3] de les realitats seculars, és a dir, de la manera “ordinària” de relació amb el món (i que comparteixen amb els no cristians). *La vida religiosa* implica una manera pròpia de testimoni (que s’expressa amb la “professió” dels consells evangèlics), necessari per a l’Església i el món, de la transcendència del Regne de Déu al qual aspirem.^[4] I respecte als *ministres sagrats*, diu el Vaticà II: «Per pasturar el Poble de Déu i augmentar-lo sempre, Crist Senyor va instituir en la seva Església diversos ministeris, ordenats al bé de

tot el Cos»;^[5] «els pastors estan ordenats principalment i directament al sagrat ministeri per raó de la seva vocació particular».^[6] Aquesta és la seva manera pròpia de participar en la Missió.

Així doncs, cada cristià fidel participa en la missió de l'Església segons la seva condició i vocació i els dons rebuts, entre els quals hi ha els sagraments i els carismes. També en depenen les *tasques* que corresponen a cadascú, dins de l'única Missió de l'Església.

Tots els fidels cristians, en virtut del seu baptisme, estan capacitats per a diverses tasques dins de la missió evangelitzadora de l'Església.

Aquestes tasques es poden distribuir en tres àmbits:^[7] a) cap a dins de l'Església mateixa (apostolat dels cristians o “pastoral” ordinària); b) “cap a fora”, és a dir, les relacions amb altres religions i amb els no

creients; c) l'àmbit de l'ecumenisme (relacions amb els cristians no catòlics, de cara a procurar la unitat dels cristians). És important subratllar que en qualsevol de les tasques en què participen els fidels ho fan d'acord amb la seva vocació i missió.

Hi ha tasques eclesials en què pot participar qualsevol batejat i que es poden situar en relació amb la fe (com la catequesi o l'ensenyament escolar de la religió), amb el culte (participació en la litúrgia), amb la caritat (com l'atenció als més necessitats) i, en general, amb la vida de l'Església (com la participació en consells o sínodes per ajudar a la presa de decisions pastorals). També els fidels poden col·laborar amb els pastors de l'Església en tasques per a les quals estiguin professionalment capacitats, per exemple, en l'àmbit econòmic, jurídic, etc., incloses determinades tasques de govern.

Algunes d'aquestes tasques (que no requereixen el sagrament de l'ordre) poden ser establertes i supervisades oficialment per l'Església com a “ministeris instituïts” (no ordenats). Per participar en aquestes tasques, els fidels laics no són ni més laics ni menys laics. Alhora, han d'intentar que les exerceixin d'acord amb la seva vocació i missió, de manera que no se'ls confongui amb els pastors de l'Església.

El paper dels laics: santificació del món des de dins

Els fidels laics, per la gràcia del baptisme i els carismes atorgats per l'Esperit Sant, han rebut de Déu la vocació i la missió pròpies de «buscar el Regne de Déu, a través de la gerència de les coses temporals que han d'ordenar cap a Déu».^[8]

En conseqüència, a més de diverses tasques que poden exercir com els altres fidels batejats, la missió pròpia

dels fidels laics consisteix a santificar el món «de dins estant».^[9] I això, no simplement perquè passen la major part del temps en ocupacions seculars o resolent assumptes temporals, ni tampoc perquè hagin “d’entrar” a l’Església per “sortir” a santificar el món; sinó per la seva col·laboració amb la gràcia, que unifica, dona vida i impulsa la seva vida cristiana allà on són, integrant-la a l’acció salvadora de Déu. En realitat, «no solament tenen l’obligació d’imbuir d’esperit cristià el món, sinó que són cridats també a això: que en totes les coses, sens dubte al bell mig de la societat humana, siguin testimonis de Crist».

[10]

D’aquesta manera, els fidels laics, en dur a terme els seus deures professionals, familiars, socials, etc., de cara a Déu, ordenen alhora la realitat temporal segons Déu. El Concili Vaticà II insistia clarament en

aquest punt: «S'aparten de la veritat aquells qui, sabedors que nosaltres no tenim aquí una ciutat permanent, sinó que en cerquem una de futura, pensen que poden, per aquesta raó, descurar els seus deures terrenals, no parant esment al fet que ells estan més obligats per la mateixa fe a accomplir-los, segons la vocació per la qual cadascú ha estat cridat».^[11]_____

En tractar sobre el procés modern de l'evolució del laïcat, que va portar a aquestes afirmacions del Concili Vaticà II sobre la vocació i la missió dels fidels laics, sant Josepmaria deia poc després del concili: «Això comporta una visió més profunda de l'Església com a comunitat formada per tots els fidels, de manera que tots som solidaris d'una mateixa missió, que cadascú ha de realitzar segons les pròpies circumstàncies personals. Els laics, gràcies als impulsos de l'Esperit Sant, cada cop són més conscients *d'ésser Església*, de tenir

una missió específica, sublim i necessària, ja que ha estat volguda per Déu. I saben que aquesta missió depèn de la mateixa condició de cristians, no necessàriament d'un mandat de la Jerarquia, per més que és evident que hauran de realitzar-la en unió amb la Jerarquia eclesiàstica i segons les ensenyances del Magisteri». ^[12]_____

La vocació dels ministres sagrats i dels religiosos no els eximeix de santificar el món, però la manera en què obren aquesta santificació és diferent. Els ministres ordenats la duen a terme en l'exercici del seu ministeri. I els membres de la vida religiosa, a través del seu peculiar testimoni escatològic.

Quant als *pastors* de l'Església, els correspon, en primer lloc, l'ensenyament de la Doctrina social de l'Església; en segon lloc, la formació dels fidels i de la seva

consciència en aquest àmbit; finalment, quan sigui necessari, els correspon el judici moral en situacions excepcionals d'ordre social o polític. El discerniment dels pastors es mou en el pla del consell als fidels, no del mandat, tot i que aquest seria possible en circumstàncies excepcionals.

Així doncs, no correspon a la Jerarquia una funció directa en l'organització de la societat. La seva comesa és aportar els “auxilis morals i espirituals”, juntament amb l'orientació dels “principis morals” que han de guiar la seva activitat, que els laics duren a terme «amb la seva iniciativa lliure i sense esperar passivament consignes i directrius» dels pastors».^[13]

L'Església accepta qualsevol sistema social en què es respecti la dignitat humana; i els fidels han d'acollir el Magisteri social amb una adhesió de

la intel·ligència, de la voluntat i de les obres.^[14]_____

Tota la missió de l'Església té com a centre la caritat, és a dir, l'amor a Déu i al proïsme, especialment als més necessitats. «Un home o una societat que no reaccioni davant les tribulacions o les injustícies, i que no s'esforci per alleujar-les, no són un home o una societat a la mesura de l'amor del Cor de Crist».^[15]_____

Llibertat i responsabilitat dels laics

La llibertat i la responsabilitat en les diferents activitats socials, polítiques i culturals, dins de la mateixa vocació cristiana, ens porta a distingir entre laïcitat i laïcisme. Per *laïcitat* s'entén que l'Estat és autònom respecte a les lleis eclesiàstiques; mentre el *laïcisme* pretén una autonomia de la política respecte a l'ordre moral i al mateix disseny diví, i tendeix a encloure la religió en l'esfera

purament privada. D'aquesta manera conculca el dret a la llibertat religiosa i perjudica l'ordre social.^[16]

Una laïcitat sana evita dos extrems: la imposició, per part de l'Estat, d'una moral que decidiria sobre el que és bo o dolent en tots els àmbits —la qual cosa seria equivalent a una pseudoreligió—; i el seu rebuig *a priori* dels valors morals que provenen d'àmbits culturals o religiosos que són de lliure pertinença i no han de ser gestionats des del poder polític.

A més, s'ha de subratllar que és il·lusori i injust demanar que els fidels actuïn en política “com si Déu no existís”. És il·lusori, perquè totes les persones actuen a partir de les seves conviccions culturals (religioses, filosòfiques, polítiques, etc.), derivades o no d'una fe religiosa; són, per tant, conviccions que influeixen sobre el

comportament social dels ciutadans. És injust, perquè tant els creients com els no creients apliquen les seves doctrines, independentment de quin n'hagi estat l'origen. Només s'ha de garantir que l'activitat social i política s'atingui a la dignitat humana i al bé comú.

Actuar en política d'acord amb la fe d'un mateix, si és coherent amb la dignitat de les persones, no vol dir que la política estigui sotmesa a la religió; vol dir que la política està al servei de la persona i, per tant, ha de respectar les exigències morals, que és tant com dir que *ha* de respectar i afavorir la dignitat de tot ésser humà. En aquest sentit, viure l'afany polític per un motiu transcendent s'ajusta perfectament a la naturalesa humana i, per això, estimula aquest afany i produeix resultats millors.

La religió pot servir com a element crític referent als valors ètics d'una

societat, i ho ha de fer.

Recíprocament, l'ètica pot ser capaç de criticar els creients de qualsevol religió, i ha de ser capaç de fer-ho, quant a l'adequació de les seves creences (o pràctiques religioses, o conductes ciutadanes inspirades en la seva fe religiosa) a la dignitat humana i al bé comú. Religió i ètica s'han de situar en diàleg dins de la vida social i ciutadana.

L'Església i l'Estat

Al llarg de la història, els cristians han comprès la seva missió d'evangelitzar el món de maneres diferents. I així també ha variat la manera en què han comprès les relacions institucionals entre l'Església i l'Estat. Durant alguns segles, el model que se seguia als països cristians era el d'un Estat confessional catòlic, en què el poder sagrat dels reis quedava avalat per l'autoritat espiritual de l'Església. Es

tractava d'una col·laboració mútua que en moltes ocasions va arribar a prendre la llibertat a l'Església, que quedava de fet sotmesa al poder temporal del rei. Els canvis sociopolítics que van sorgir al voltant de la Il·lustració van contribuir a la separació entre l'Església i l'Estat, amb el reconeixement per part de l'autoritat de l'Església de la legitimitat de qualsevol govern elegit democràticament pel poble.

Però el règim de separació no és l'ideal. La relació institucional entre l'Església i l'Estat (que tenen diversitat de naturalesa i de finalitats) comporta, més aviat, una distinció sense separació, una unió sense confusió (cf. *Mt* 22, 15-21 i par.). Aquesta relació serà correcta i fructuosa si existeixen relacions amistoses i col·laboratives entre els dos àmbits, si es reconeix el paper de la religió en la vida personal i social,

i si es respecta el dret de llibertat religiosa.

L'Església ha rebut de Crist el mandat apostòlic: «Aneu, doncs, a tots els pobles i feu-los deixebles meus, batejant-los en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant» (Mt 28, 19-20). Amb la seva doctrina i amb la seva activitat apostòlica, tant en l'àmbit universal com en l'àmbit concret de les Esglésies particulars, tant si són occidentals com orientals, l'Església contribueix a l'ordenació recta de les coses temporals, de manera que serveixin a l'home per assolir el seu fi últim i no el desviïn d'aquest.

Els mitjans que l'Església com a institució utilitza per dur a terme la seva missió són, abans que res, espirituals: la predicació de l'Evangelí, l'administració dels sacraments, l'oració. També ha de fer servir mitjans materials, adequats a la naturalesa dels seus membres, que

són persones humanes (cf. *Act* 4, 32-37; *1 Tm* 5, 18); aquests mitjans han de ser sempre conformes a l'Evangelí. A més, l'Església necessita independència per dur a terme la seva missió al món, però no un predomini de caràcter polític o econòmic.^[17]—

L'Estat és una institució que deriva de la sociabilitat humana natural, la finalitat de la qual és el bé comú temporal de la societat civil. Aquest bé no és només material, sinó també espiritual, ja que els membres de la societat són persones amb cos i ànima. El progrés social requereix, a més de mitjans materials, molts altres béns de caràcter espiritual: la pau, l'ordre, la justícia, la llibertat, la seguretat, etc. Aquests béns només es poden assolir mitjançant l'exercici de les virtuts socials, que l'Estat ha de promoure i tutelar (per exemple, la moralitat pública).

La distinció entre l'àmbit religiós i el polític implica que l'Estat no gaudeix de "sacralitat" ni ha de governar les consciències, ja que el fonament moral de la política està fora d'aquesta. A més, l'Església no té cap poder polític coercitiu. En tant que la pertinença a aquesta, des del punt de vista civil, és voluntària, la seva potestat és de caràcter espiritual i no imposa una única solució política. D'aquesta manera, Estat i Església s'ajusten a les seves funcions, i això afavoreix la llibertat religiosa i social.

D'aquí deriven dos drets importants: el dret a la llibertat religiosa, que consisteix en una immunitat de coacció per part de l'Estat en matèria religiosa; i el dret a la llibertat d'actuació dels catòlics respecte a la jerarquia en matèria temporal: «Els fidels laics tenen dret a què en els assumptes terrenals se'ls reconegui aquella llibertat que competeix a tots

els ciutadans; tanmateix, en utilitzar aquesta llibertat, s'han de cuidar que les seves accions estiguin inspirades per l'esperit evangèlic, i han de fer atenció a la doctrina proposada pel magisteri de l'Església, i alhora evitar presentar com a doctrina de l'Església el seu propi criteri, en matèries opinables». ^[18]

La llibertat religiosa

La distinció institucional entre l'Església i l'Estat no en comporta — com s'ha dit — la separació total, ni que l'Església hagi de reduir la seva acció a l'àmbit privat i espiritual. Certament, l'Església «no pot ni ha de substituir l'Estat. Però tampoc no pot ni s'ha de quedar al marge en la lluita per la justícia». ^[19] En aquest sentit, l'Església té el dret i el deure «d'ensenyar la seva doctrina social, exercir expeditament la seva funció entre els homes i, així mateix, pronunciar un judici moral, també

entorn de les coses que miren l'ordre polític, quan els drets fonamentals de la persona o la salvació de les ànimes ho exigeixin».^[20]

Un aspecte important de la relació entre l'Església i l'Estat és el *dret a la llibertat religiosa*. Vetllar pel respecte d'aquest dret és vetllar pel respecte de tot ordre social. El dret a la llibertat social i civil en matèria religiosa, per a tots els creients de qualsevol religió, és la font i la síntesi de tots els drets de l'home.

A molts països la Constitució (o el sistema de lleis fonamentals que regulen el sistema de govern d'un Estat) garanteix àmpliament la llibertat religiosa de tots els ciutadans i grups religiosos. A més, si és possible, l'Església intenta establir acords amb l'Estat, anomenats en general Concordats, en els quals es pacten solucions a les qüestions concretes, com la llibertat de

l'Església i de les seves entitats per exercir la seva missió, convenis en matèria educativa o econòmica, dies de festa, etc.

Enrique Colom, Christian Mendoza i Ramiro Pellitero

Bibliografia bàsica

— *Catecisme de l'Església Catòlica*, 2104-2109; 2244-2246; 2419-2425.

— Concili Vaticà II, *Gaudium et spes*, 74-76; i *Dignitatis humanae*, 1-8; 13-14.

— Sant Joan Pau II, *Christifideles laici*, 30.XII.88, 36-44.

Lectures recomanades

— Congregación para la Doctrina de la Fe, *Nota doctrinal sobre algunas cuestiones relativas al compromiso y la conducta de los católicos en la vida política*, 24.XI.2002.

— *Compendi de la doctrina social de l'Església*, 49-55; 60-71; 189-191; 238-243; 377-427.

— Sant Josepmaria, homilia *Estimar el món apassionadament*, a: *Converses amb Mons. Escrivá de Balaguer*, 113-123.

[1] Sant Josepmaria, *Estimar l'Església*, núm. 22

[2] Cf. *Catecisme de l'Església Catòlica*, 901-913.

[3] Cf. *Lumen gentium*, 31.

[4] Sobre la vida consagrada, cf. *Catecisme de l'Església Catòlica*, 914-933

[5] *Lumen gentium*, 18.

[6] *Ibídem*, 31.

[7] Cf. Concili Vaticà II, Decret *Ad gentes*, 6.

[8] *Lumen gentium*, 31.

[9] *Ibídem*

[10] *Gaudium et spes*, 43.

[11] *Ibídem*

[12] Sant Josep maria, *Converses*, núm. 59

[13] Cf. *Apostolicam actuositatem*, 7.

[14] Cf. *Lc* 10, 16; *Catecisme de l'Església Catòlica*, 2032 i 2037

[15] Sant Josep maria, *És Crist que passa*, núm. 167.

[16] Cf. *Compendi de la doctrina social de l'Església*, 572.

[17] Cf. *Catecisme de l'Església Catòlica*, 2246; *Compendi de la doctrina social*, 426.

[18] *Codi del Dret Canònic*, 227; cf. *Gaudium et spes*, 76.

[19] *Deus caritas est*, 28.

[20] *Gaudium et spes*, 76.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/tema-17-
lesglesia-i-el-mon/](https://opusdei.org/ca-ad/article/tema-17-lesglesia-i-el-mon/) (05/04/2025)